

Česká zemědělská univerzita v Praze

Institut vzdělávání a poradenství

Katedra celoživotního vzdělávání a podpory studia

Implementace kariérového poradenství do vzdělávacího programu konkrétní střední odborné školy

Autor: **Miroslav Patkaň**

Vedoucí práce: PhDr. Jitka Jirsáková, Ph.D.

2016

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma:

Implementace kariérového poradenství na vybrané střední odborné škole

vypracoval samostatně a použil/a jen pramenů, které cituji a uvádím v seznamu použitých zdrojů.

Jsem si vědom, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním dle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Jsem si vědom, že moje bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitní databázi a bude veřejně přístupná k nahlédnutí.

Jsem si vědom, že, na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

.....

(podpis autora)

V Pardubicích dne 29. 3. 2016

Poděkování

Velice děkuji PhDr. Jitce Jirsákové, Ph.D. za pomoc a za vstřícné a inspirativní vedení po celou dobu vypracovávání mé bakalářské práce.

Abstrakt

Bakalářská práce s názvem **"Implementace kariérového poradenství do vzdělávacího programu konkrétní střední odborné školy"**, se v teoretické části zabývá charakteristikou pojmu „kariérové poradenství“ a definováním jednotlivých jevů, které ho ovlivňují. Praktická část je věnována analýze stávající míry aplikování kariérového poradenství na vybrané střední odborné škole a následnému navržení její efektivnější a širší implementace.

Cílem práce je posouzení současného stavu kariérového poradenství a zavedení přínosných inovací na konkrétní střední odborné škole, které by přinesly žákům hodnotnější, konkrétnější a širší informace, které využijí při vstupu na trh práce a rozhodování se o své další kariéře.

The Abstract

The bachelor's thesis is called **"Implementation of career counseling in the educational program of a specific secondary school"**, at the theoretical part the thesis inquires the characteristics of „career counseling“ and defines all individual phenomena that affects it. The practical part of this thesis analyzes current rate of career counseling application in a specific secondary school, following by proposal of wider and more effective ways of implementation.

The main goal of this thesis is analysis of the current quality of career counseling in the specific secondary school, which would offer to students more specific and comprehensive information about career counseling, which could be use when entering into the labour market and decision making in the future.

Obsah

Úvod	8
Cíle a metodika práce.....	9
TEORETICKÁ ČÁST	10
1 Základní pojmy	10
1.1 Kariéra	10
1.2 Kariérní zralost	11
1.3 Kariérní management	12
2 Kariérové poradenství	14
2.1 Co je kariérové poradenství	14
2.2 Cílová skupina kariérového poradenství	16
2.3 Systém kariérového poradenství	18
3 Volba povolání.....	19
3.1 Člověk a svět práce v RVP	19
3.2 Výchova k volbě povolání.....	22
3.3 Vývoj motivace volby povolání	24
3.4 Profesní orientace	24
PRAKTICKÁ ČÁST	27
4 Metodologie výzkumu.....	27
4.1 Výzkumné šetření a výzkumné otázky	27
4.2 Charakteristika výzkumného šetření.....	27
4.3 Charakteristika výzkumného místa	28
4.3.1 Charakteristika školy	28
4.3.2 ŠVP Střední školy zemědělské a Vyšší odborné školy Chrudim	30
4.3.3 Člověk a svět práce.....	33
4.4 Vyhodnocení výzkumného šetření.....	34

4.4.1 Dotazníkové šetření	34
4.4.2 Rozhovor s výchovným poradcem	40
5 Návrh Implementace KP	42
5.1 Volitelný předmět	42
5.2 Webová prezentace	43
Závěr.....	44
6 Seznam použitých zdrojů	46
6.1 Tištěné dokumenty	46
6.2 Elektronické dokumenty	47
7 Seznam Příloh.....	49
8 Přílohy	50

Seznam grafů

Graf č. 1 – Pohlaví respondentů	34
Graf č. 2 – Věk absolventů	34
Graf č. 3 – Respondentův ročník studia	35
Graf č. 4 – Povědomí žáků o vyučujících, kteří poradí s výběrem dalšího vzdělávání	35
Graf č. 5 – Praktické dovednosti	36
Graf č. 6 – Praktické dovednosti	36
Graf č. 7 – Testy osobnostních a profesních předpokladů	37
Graf č. 8 – Zájem o testy osobnostních a profesních předpokladů	38
Graf č. 9 – Zájem žáků o kariérová poradenství	38
Graf č. 10 – Preferovaná forma poradenství	39
Graf č. 11 – Zájem o podporu volby studia	39

Úvod

Kariérové poradenství představuje aktuální a frekventovaně diskutované téma, jehož důležitost nepozbývá svého významu ani s postupem času.

Problematice kariérového poradenství a zejména jeho implementaci do vzdělávacího programu střední odborné školy je přikládána velká pozornost zejména proto, že podíl absolventů na míře nezaměstnanosti v České republice stále dosahuje vyšších hodnot, než je žádoucí. Odborná studie (Infoabsolvent.cz, 2016) dokonce hovoří o 10% nezaměstnanosti absolventů. Z tohoto důvodu se pozornost obrací k hledání příčiny a k prevenci tohoto nežádoucího jevu, tedy v kariérovém poradenství již v rané fázi studia mladých lidí.

Pod kariérové poradenství se řadí individuální nebo skupinové poradenství, které je zaměřené na volbu profesní profílance v rámci daného oboru, změnu zaměstnání, případně rekvalifikace a návrat do pracovního procesu. Tento komplex je zaměřen jak na jedince, kteří ještě nemají se zaměstnáním žádnou osobní zkušenost, tak na uchazeče o zaměstnání, kteří již praxi mají, ale hledají novou práci, stejně jako pro ty, kteří jsou právě v zaměstnaneckém poměru.

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části je popsána charakteristika kariérového poradenství a s tím spojených základních pojmů. V praktické části byla provedena analýza stavu kariérového poradenství na Střední škole zemědělské a Vyšší odborné škole Chrudim a následně bylo provedeno dotazníkové šetření mezi žáky školy. Na základě posouzení jeho výsledků byl sestaven návrh implementace kariérového poradenství.

Cíle a metodika práce

Cílem práce je analýza stávajícího stavu kariérového poradenství na Střední škole zemědělské a Vyšší odborné škole v Chrudimi. Zároveň s tím také vytvoření návrhu implementace kariérového poradenství do školního vzdělávacího programu dané školy.

Pro naplnění cíle bude provedeno anonymní dotazníkové šetření mezi žáky třetích a čtvrtých ročníků, které bude zaměřeno na zjištění služeb kariérového poradenství na škole a na přípravu žáků na budoucí povolání. Následně bude proveden polostrukturovaný rozhovor s výchovným poradcem a ředitelem školy týkající se možností implementace kariérového poradenství na dané škole. Na závěr bude vytvořen návrh implementace kariérového poradenství do školního vzdělávacího programu dané střední odborné školy.

Pro výzkumné šetření byl zvolen kvantitativní přístup. Pomocí metody dotazníku byl zjištěn stav kariérového poradenství na vybrané škole (Střední škola zemědělská a Vyšší odborná škola Chrudim). Dotazník byl předložen žákům vyšších ročníků a byl zcela anonymní. Dotazník byl složen ze 14 otázek – 7 uzavřených, 4 polouzavřených a 3 otevřených. Dotazník byl zaměřen zejména na přípravu žáků na budoucí povolání a na kariérové poradenství ve škole. Předem byly stanoveny hypotézy.

TEORETICKÁ ČÁST

Vzhledem k zaměření práce budou v následujícím textu definovány základní pojmy kariérového poradenství.

Bude zmíněna problematika týkající se poradenství jak pro žáky, tak pro uchazeče o zaměstnání, případně pro zaměstnance uvažující o změně profese. Také budou zmapovány organizace, které poradenské služby zajišťují, popsány důležité role poradců a bude poukázáno na faktory, které přímo i nepřímo ovlivňují volbu kariérního vývoje.

1 Základní pojmy

1.1 Kariéra

Pojem kariéra je v dnešní době frekventovaně diskutované téma. Zabývají se jím jak odborníci z mnoha vědních disciplín, tak i široká veřejnost. V důsledku různých úhlů pohledu těchto dvou naprosto nesourodých skupin lze nalézt k tomuto termínu rozmanité definice. Mezi nejčastěji užívané lze uvést následující:

Bělohlávek (1994) charakterizuje kariéru v podstatě jako dráhu profesionálním životem, na které je člověk obohacován novými zkušenostmi a znalostmi a kde realizuje svůj osobní potenciál.

Vendel (2008) uvádí, že kariéra je celoživotní proces, který vzniká prvním nástupem do zaměstnání a postupuje až do odchodu do důchodu.

V období, ve kterém proces personálního řízení byl teprve postupně koncipován, byla kariéra chápána jako pracovní úspěch jedince, vyznačující se jeho postupem v dané organizaci či systému směrem nahoru. S přibývajícím nárůstem významu lidských zdrojů, nezbytnosti rozvoje a vzdělávání zaměstnanců se začalo rozšiřovat i samotné pojetí kariéry, které v současné době kromě klasického chápání kariéry začíná respektovat i vícečetné trasy kariéry. Zaměstnanec v nich má možnost volby, zda v kariéře postupovat směrem vzhůru, ať již vertikálně, diagonálně nebo jako specialista (Branham, 2004; Evangelu, 2009).

Podle Bělohlávka (1994) lze kariéru v zásadě dělit na vnější a vnitřní. Vnější kariéra neboli objektivní, vychází z primárního kontaktu uchazeče o zaměstnání s potenciálním zaměstnavatelem. Vychází z životopisu, materiálů poskytnutých personálnímu oddělení potenciálního zaměstnavatele, soupisu předchozích zaměstnání nebo seznamu vystudovaných škol a kurzů atd. V rámci vnějšího pojetí kariéry však nelze určit, jaké si daný člověk klade cíle a jak se mu daří je naplňovat.

Na rozdíl od výše uvedeného vnitřní kariéra (subjektivní) se přímo soustředí na jednotlivé životní události z pohledu jednotlivce. Vnitřní kariéra je založena na subjektivitě, na postavení postoje pracovníka jako takového, jeho zkušeností a osobním růstu.

1.2 Kariéerní zralost

Vendel (2008) uvádí, že kariéerní zralost vypovídá o míře připravenosti jedince činit v daném okamžiku rozhodnutí o volbě vhodného povolání či pracovního zaměření pro období postupně nadcházející, v ideálním případě pro období celé profesní aktivity tohoto jedince.

Úroveň kariéerní zralosti je v naprosté většině případů ovlivňována celou řadou faktorů. Vendel přejímá definici kariéerní zralosti od Levinsona a kol.: *„Definice kariéerní zralosti zahrnují schopnost jedince realizovat vhodné kariéerní volby, včetně uvědomění si toho, co je třeba pro kariéerní rozhodnutí učinit a rovněž stupně, v jakém jsou volby realistické a stabilní.“* (Levinson in: Vendel, 2008, s. 20)

Mezi ty prvotní patří bezesporu psychická zralost a vyspělost jedince, které ve své podstatě ovlivňují jeho konání v průběhu celého jeho dalšího života. V návaznosti na tento jev patří mezi prvotní faktory ovlivňující kariéerní zralost věk jedince. Z pohledu nutnosti dosažení vzdělání požadovaného pro výkon vytyčeného povolání je třeba učinit tuto volbu již ve věku, ve kterém toho řada dospívajících dosud není naprosto zodpovědně schopna.

Z tohoto důvodu vznikají na jednotlivých vzdělávacích institucích poradenská centra, která se snaží na základě bližší konzultace se žákem pomoci mu vytyčit další směr jeho zájmu.

Z dalších faktorů lze uvést například sociálně – ekonomické prostředí, ve kterém se daný jedinec pohybuje, zázemí a jistota, ve kterém měl/neměl možnost se vyvíjet atd.

Bezesporu velkou roli hraje i historický úhel pohledu a perspektiva nadcházejících let pro jednotlivé možnosti profesního zaměření. V neposlední řadě je kariérní zralost ovlivněna pohlavím jedince.

1.3 Kariérní management

Pod pojmem Kariérní management je obsažen proces řízení a plánování kariéry studentů dané střední odborné školy. Plánování kariéry je orientováno přímo na daného studenta, zatímco vlastní proces řízení kariéry představuje veškeré činnosti střední odborné školy vedoucí k jeho zajištění kvalitními lidskými zdroji (Klupáková, Vnoučková, 2013).

Plánování pracovní kariéry začíná nejdříve na straně určitého studenta, který musí sám posoudit své schopnosti a cíle. Stejně tak škola posuzuje studenty na základě zhodnocení jejich schopností se zaměřením na jejich možný pracovní potenciál a rozvoj. Dále dochází ke konfrontaci výše uvedeného a k posouzení nabízeného oběma zúčastněnými stranami. V případě, že dojde ke shodě, je třeba konkrétně vytyčit jednotlivé kariérní cíle tohoto studenta a naplánovat cestu vedoucí k jejich dosažení. Dojde k vytvoření tzv. plánu kariéry, který je tvořen jednotlivými aktivitami zahrnujícími další vzdělávání studenta (Klupáková, Vnoučková, 2013).

Pro plánování kariéry lze vycházet z následujících metod:

- a) Metoda pomocí rozvojových plánů – Plán rozvoje je výstupem procesu rozvoje. Cílem plánu rozvoje je soustředit se na rozvoj požadovaný pro zvýšení výkonu jak v současném studiu, tak s ohledem na budoucí kariérní mobilitu studenta. Je tvořen popisem budoucí pracovní funkce, individuálním plánem předpokládaných pracovních úkolů, atd. Při

sestavování plánu rozvoje se vychází z následujících kroků – analýza současného stavu potřeb, stanovení cílů rozvoje, příprava plánu činnosti.

- b) Metoda kariérních tras – V rámci této metody se každý jedinec pohybuje po kariérních trasách. Kariérní trasu lze definovat jako posloupnost jednotlivých pracovních pozic, které daný jedinec v rámci svého aktivního pracovního života vykonával. Během života často dochází k prolínání jednotlivých kariérních tras daného jedince. Charakter a vývoj jednotlivých kariérních tras se liší nejen v rámci jednotlivých pracovních odvětví, ale také v závislosti na osobnosti daného pracovníka. Z tohoto důvodu není vhodné je příliš srovnávat a provádět jejich bližší hodnocení.
- c) Metoda plánů následnictví – Tato metoda vychází z principu zabezpečení podniku takovými zaměstnanci, kteří budou s odstupem času díky svému postupnému pracovnímu rozvoji schopni zaplnit pracovní pozice, které se v podniku uvolní díky klasické fluktuaci zaměstnanců (přesun na jiné pozice, odchod do důchodu atd.).

Plánování kariéry je součástí kariérního rozvoje již celou řadu let. V minulém století bylo hlavním cílem sladit cíle instituce s pracovními ambicemi daného jedince. Ten byl, převážně, pasivní a veškerá aktivita byla na straně dané instituce. Kariérní rozvoj postupoval vždy vzhůru. Plánování kariéry bylo dlouhodobé a založené na celoživotním zaměstnání. Vlivem měnících se socioekonomických a organizačních podmínek se začaly uplatňovat nové styly vedení. Na jednotlivce začaly být kladeny nové požadavky – např. flexibilita, přizpůsobivost, schopnost adaptovat se častým změnám, ochota k celoživotnímu vzdělávání. (Branham, 2004).

2 Kariérové poradenství

2.1 Co je kariérové poradenství

Dle OECD kariérní poradenství „představuje soubor služeb a aktivit vykonávaných s úmyslem sloužit jednotlivcům každého věku a v každé životní situaci při volbě povolání, odborné přípravě a povolání a při řízení jejich kariéry. Takové služby mohou poskytovat školy každého druhu, vzdělávací instituce, zaměstnavatelé, nevládní organizace, veřejný nebo soukromý sektor.“ (Vendel, 2008, s. 51)

Svobodová (2015) ve své publikaci *Profesní poradenství* upřesňuje, že tyto služby a aktivity musí být odborné a proto činnost vykonávaná poradcem spadá do oboru psychologie.

Podle výzkumné zprávy *Vzdělávání v České republice* (Hloušková, 2004) je pojem kariérového poradenství přebírán ze zahraničí, a to zejména díky faktu, že nezahrnuje pouze profesní zdatnosti jedince a jeho možné uplatnění, které je v danou chvíli optimální, ale zohledňuje především možnost kariérového rozvoje. Tím kariérové poradenství překračuje rámeček jednorázového aktu, či krátkodobé pomoci a stává se součástí rozvoje, jenž je celoživotním procesem a zahrnuje nejen pracovní faktory, ale i další oblasti lidského života. Kariérové poradenství tak kromě pracovních schopností jedince sleduje i jeho motivaci a další seberozvíjející se aktivity. Hloušková cituje výzkumnou zprávu Nilssona a Åkerbloma, kteří vymezují kariérové poradenství jako proces, ve kterém poradce pomáhá klientovi vytvářet vazbu a rovnováhu mezi sebou a trhem práce. (Nilsson, Åkerblom, 2001)

V současné době probíhá proces implementace kariérového poradenství v České republice postupným začleňováním do stávajících systémů škol, úřadů práce, zaměstnavatelů a dalších institucí. Tyto služby pak mohou probíhat na individuální nebo skupinové bázi formou osobních setkání anebo zcela distančně.

Svobodová (2015) uvádí, že nástroje kariérového poradenství jsou různorodé. Jde především o poskytování relevantních informací, diagnostiku,

rozhovory a vzdělávací, testovací a další programy. Všechny tyto nástroje pak pomáhají při výběru či změně profese, usnadňují rozhodování při výběru školy nebo prvního povolání a podporují rozvoj a plánování kariéry.

Důležitá je role poradce, který ovlivňuje profesní vývoj klienta. Poradce musí být odborník specializující se na určitou sféru pracovního trhu. Takoví specialisté jsou např. sociální pracovníci či personalisté, kteří pomáhají hledat nejvhodnější uplatnění klienta v pracovním prostředí nebo pomáhají při výběru budoucího studia. Při své práci musí zohlednit charakteristiku místa uplatnění a také profil samotného klienta. Takový přístup poradenství označuje jako strukturální. Údaje o klientovi se získávají pomocí psychodiagnostických nástrojů, jimiž jsou dotazníky, testy apod. Cílem tohoto přístupu není jen nalezení vhodného uplatnění, ale hlavně klientova adaptabilita v nové roli a jeho další rozvoj. Důležité je však uvést, že zodpovědnost za změnu v kariéře nenese poradce, ale klient. (Svobodová, 2015)

V České republice zajišťuje velkou nabídku poradenských služeb Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Pod jeho resortem se na kariérové poradenství zaměřuje Národní ústav pro vzdělávání, který zaštiťuje pedagogicko-psychologické poradenství, rámcové vzdělávací programy i kariérové poradenství soustřeďující se především na oblast středoškolských studií.

Dále jsou poradenské služby poskytovány na všech typech škol a i další ústavy s podporou kariérového poradenství. Pod resort Ministerstva práce a sociálních věcí spadají služby Úřadu práce. Další fungující poradny jsou soukromé, případně dobročinné. (Hloušková, 2014)

Faktorů, které ovlivňují volbu kariéerního vývoje, je řada. Jde zejména o „*schopnosti, výkonnost, zájmy, hodnoty, osobnostní vlastnosti a jistou roli v rozhodování o příštím pracovním směřování hraje i temperament.*“ (Svobodová, 2015, s. 55) Jeden z důležitých životních milníků je moment výběru střední školy, případně učiliště. Jde o rozhodnutí v nelehkém období

dospívání, které ovlivňuje budoucí oborové zaměření, a proto toto rozhodnutí nemůže být pouhým jednorázovým aktem.

2.2 Cílová skupina kariérového poradenství

Cílovou skupinou kariérového poradenství v této bakalářské práci jsou studenti střední školy, a proto bude v následujícím textu popsána charakteristika této skupiny z pohledu psychologie a z pohledu budoucího uplatnění na trhu práce.

Středoškolské studium je nutně spojeno s obdobím dospívání neboli adolescence. Jedná se o několik let trvající životní etapu, která začíná již na základní škole a ve které dochází k postupné proměně dítěte v dospělého a samostatně jednajícího člověka. Během tohoto procesu dochází jak k tělesným změnám, které jsou spojeny s vyšší produkcí pohlavních hormonů, tak ke změnám v psychickém vývoji. Dospívající postupně ztrácí své dosavadní jistoty a hledá stabilizaci v jiných sférách, např. mezi vrstevníky. Proti dosavadním autoritám vystupuje negativně a jeho chování je často rebelující. Jistotou dítěte je rodina, ale fakt, že rodiče dítě ochraňují a rozhodují za něho, je v určitém stádiu dospívání spíše negativní. Pro adolescenta je důležité, aby se mohl svobodně rozhodovat o sobě samém, a postupně se tak vymaňovat ze závislosti na rodině. (Vágnerová, 2012)

Žák střední školy je obvykle zařazován do etapy pozdní adolescence, která je vymezena pěti lety života a zpravidla začíná v patnácti letech. V této fázi je adolescent pohlavně dozrálý a také obvykle dochází k prvnímu pohlavnímu styku. Typickým znakem jsou psychosociální proměny, kdy se mění osobnost jedince a jeho postavení ve společnosti. Dochází k rozhodování o budoucí profesi či navazujícím studiu a tím i k „*dosažení či oddálení ekonomické samostatnosti, které dosahují nejdříve lidé dělnických profesí a nejpozději vysokoškoláci*“. (Vágnerová, 2012, s. 324) V západní společnosti je právě moment vstupu do ekonomické samostatnosti považován za důkaz dospělosti. Nelze ale obecně tvrdit, že vysokoškolský student nemůže být chápán jako dospělý, nebo naopak čerstvě vyučený

nemusí být schopen ihned po vstupu do zaměstnání úplně samostatného rozhodování. (Vágnerová, 2012)

Thorová (2015) ve své publikaci zmiňuje důležitost brigád a spoření. Tyto aktivity v jisté míře pomáhají adolescentovi k částečnému odpoutání od rodičů a získání určité autonomie. Dospívající také získává představu o hodnotě peněz a náročnosti získání výdělku. Tím je připravován na svoji budoucí ekonomickou nezávislost na rodině a poznává základy pracovní morálky.

V závěrečné fázi pozdní adolescence, zhruba kolem dosažení plnoletosti, dochází k potvrzení sociální identity, což je nová role, kdy se postupně vztahy s rodiči uklidňují. Vztahy s vrstevníky se více rozvíjejí, a to především v partnerské oblasti. V osmnáctém roce života se člověk stává právně způsobilým, a je tak plně odpovědný za své chování. V rámci poznávání vrstevníků se projevuje i snaha o sebepoznání a seberealizaci. Člověk se osamostatňuje ve všech oblastech a rozhoduje se sám za sebe. Právě vstup do této nové situace v kombinaci s nezkušeností v mnoha oblastech je zdrojem napětí, které se postupně uvolňuje. (Vágnerová, 2012)

Josselsonová (2009), americká psychologka, popsala proces vývoje identity dospívajících a nazvala jej *individuace*. Její dělení je rozfázováno do více částí, než uvádějí jiné publikace, a to na čtyři období, z nichž se částečně druhé, a poté celé třetí a čtvrté týká středoškolského věku. Po první fázi diferenciaci, jež je charakteristická kritikou okolí a rodičů a týká se dětí mezi 12. a 13. rokem, přichází fáze získávání zkušeností a experimentování. Tato druhá fáze končí v patnácti letech, což je obvyklý vstup dítěte na střední školu. Adolescent má pocit, že sám ví, co je pro něj nejlepší a méně respektuje autority. Ve třetí fázi mezi 16. a 17. rokem dochází ke sblížení s přáteli, vztahy s rodiči se opět zlepšují, přicházejí erotické vztahy a dospívající se chová zodpovědněji. Po dosažení plnoletosti přichází čtvrtá fáze, kterou Josselsonová (2009) nazvala konsolidace vztahu k sobě. V této periodě dochází k ustálení vlastních názorů, vztahu k sobě a svému okolí. Současně získávají adolescenti také první pracovní zkušenosti.

Jak je zřejmé, období adolescence je velmi problematický proces, a proto je důležité při kariérovém poradenství přistupovat k této věkové skupině s respektem a se znalostí procesu dospívání. V této nelehké životní fázi je nutné snažit se mladého člověka pochopit a co nejlépe a bez emocí mu pomoci při výběru jeho budoucí profese či dalšího studia.

2.3 Systém kariérového poradenství

V současné době není v České republice organizace systému kariérového poradenství strukturována tak, aby byla jednotná. Klienti musí vyhledávat služby u celé řady subjektů, které se dají „*chápat jako rozvětvený organismus se samostatnými segmenty poradenských služeb.*“ (Svobodová, 2015, s. 17)

V podstatě lze říci, že systém kariérového poradenství je souhrn institucionalizovaných služeb, které mají za cíl pomáhat klientům při rozhodování týkajících se změn ve studijním a profesním životě. S tím souvisí poradenské aktivity, které stručně zmíním.

Největší zastoupení v poradenství má již zmíněné Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. Toto ministerstvo zajišťuje školský poradenský systém. Pod jeho resort pak spadají další organizace. Částečně stejné metody a techniky práce používá i Ministerstvo práce a sociálních věcí. (Hloušková, 2004) Pro tuto práci je důležitý školský poradenský systém. Tento systém je svým zaměřením orientovaný na poradenské služby studentům a jejich rodičům, je dobře dostupný a dokáže oslovit velmi širokou část populace z různých sociálních vrstev. Podílejí se na něm třídní učitelé, výchovní poradci, speciální pedagogové, školní psychologové a samotné vedení škol. Poradenský systém Ministerstva práce a sociálních věcí se spíše orientován na problematiku související s hledáním či se změnou zaměstnání. (Hloušková, 2004)

V soukromém sektoru lze vyhledat služby kariérového poradenství u agentur, které zprostředkovávají práci jak v České republice, tak v zahraničí, a poskytují pouze základní poradenství. Každá agentura musí

mít pro poskytování poradenských služeb povolení Ministerstva práce a sociálních věcí ČR. Jednotlivé agentury většinou nabízejí volná místa z určitého oboru (např. IT, logistika, dělnické profese). Z toho pak vyplývá, že jejich nabídka je sice menší, ale o to více specializovaná a pracovníci agentury tak mohou poskytovat lepší a konkrétnější informace svým klientům. (Svobodová, 2015, s. 20)

3 Volba povolání

Proces zahrnující rozhodování o volbě studia nebo přípravy na povolání, konkrétního povolání a celou profesní dráhu člověka. Volba povolání je součástí celkového vývoje osobnosti, v němž hlavní roli hrají rozhodovací procesy. (Průcha, Mareš, Walterová, 2003)

3.1 Člověk a svět práce v RVP

Průřezové téma Člověk a svět práce je součástí rámcových vzdělávacích plánů všech vzdělávacích oborů.

RVP všech vyučovaných oborů, 41-41-M/01 Agropodnikání a 16-01-M/01 Ekologie a životní prostředí, uvádí, že doplňuje znalosti a dovednosti žáka získané v odborné složce vzdělávání o nejdůležitější poznatky a dovednosti související s jeho uplatněním ve světě práce, které by mu měly pomoci při rozhodování o další profesní a vzdělávací orientaci, při vstupu na trh práce a při uplatňování pracovních práv. (RVP pro střední odborné vzdělávání, 2016)

Toto téma si klade za cíl rozvíjet následující kompetence:

- identifikace a formulování vlastních priorit;
- práce s informacemi, vyhledávání;
- vyhodnocování a využívání informací;
- odpovědné rozhodování na základě vyhodnocení získaných informací;
- verbální komunikace při důležitých jednáních;
- písemné vyjadřování při úřední korespondenci.

Hlavním cílem tohoto průřezového tématu je vybavit žáka znalostmi a kompetencemi, které mu pomohou optimálně využít svých osobnostních

a odborných předpokladů pro úspěšné uplatnění na trhu práce a pro budování profesní kariéry. Uskutečňování tohoto cíle předpokládá: (RVP pro střední odborné vzdělávání, 2016)

- vést žáky k tomu, aby si uvědomili zodpovědnost za vlastní život, význam vzdělání a celoživotního učení pro život, aby byli motivováni k aktivnímu pracovnímu životu a k úspěšné kariéře;
- zorientovat žáky ve světě práce jako celku i v hospodářské struktuře regionu, naučit je hodnotit jednotlivé faktory charakterizující obsah práce a srovnávat tyto faktory se svými předpoklady, seznámit je s alternativami profesního uplatnění po absolvování studovaného oboru vzdělání;
- naučit žáky vyhledávat a posuzovat informace o profesních příležitostech, orientovat se v nich a vytvářet si o nich základní představu;
- naučit žáky vyhledávat a posuzovat informace o vzdělávací nabídce, orientovat se v ní a posuzovat ji z hlediska svých předpokladů a profesních cílů;
- naučit žáky písemně i verbálně se prezentovat při jednání s potenciálními zaměstnavateli, formulovat svá očekávání a své priority;
- vysvětlit žákům základní aspekty pracovního poměru, práv a povinností zaměstnanců a zaměstnavatelů i základní aspekty soukromého podnikání, naučit je pracovat s příslušnými právními předpisy;
- zorientovat žáky ve službách zaměstnanosti, přivést je k účelnému využívání jejich informačního zázemí.

Obsah tématu je možné rozdělit do následujících obsahových celků:

- hlavní oblasti světa práce, charakteristické znaky práce (pracovní činnosti, pracovní prostředky, pracoviště, mzda, pracovní doba, možnosti kariéry, společenská prestiž studijním výsledkům, schopnostem, vlastnostem a zdravotním předpokladům žáků);
- trh práce, jeho ukazatele, všeobecné vývojové trendy, požadavky zaměstnavatelů;
- soustava školního vzdělávání v ČR, návaznosti jednotlivých druhů vzdělávání po absolvování střední školy, význam a možnosti dalšího

profesního vzdělávání včetně rekvalifikací, nutnost celoživotního učení, možnosti studia v zahraničí;

- informace jako kritéria rozhodování o další profesní a vzdělávací dráze, vyhledávání a posuzování informací o povoláních, o vzdělávací nabídce, o nabídce zaměstnání, o trhu práce;
- písemná i verbální sebe prezentace při vstupu na trh práce, sestavování žádostí o zaměstnání a odpovědí na inzeráty, psaní profesních životopisů, průvodních (motivačních) dopisů, jednání s potenciálním zaměstnavatelem, přijímací pohovory, výběrová řízení, nácvik konkrétních situací;
- zákoník práce, pracovní poměr, pracovní smlouva, práva a povinnosti zaměstnance a zaměstnavatele, mzda, její složky a výpočet, možnosti zaměstnání v zahraničí;
- soukromé podnikání, podstata a formy podnikání, rozdíly mezi podnikáním a zaměstnaneckým poměrem, výhody a rizika podnikání, nejčastější formy podnikání, činnosti, s nimiž je třeba při podnikání počítat, orientace v živnostenském zákoně a obchodním zákoníku;
- podpora státu sféře zaměstnanosti, informační, poradenské a zprostředkovatelské služby v oblasti volby povolání a hledání zaměstnání a rekvalifikací, podpora nezaměstnaným;
- práce s informačními médii při vyhledávání pracovních příležitostí.

Zařazení tématu do školních vzdělávacích programů se uskuteční tak, že jednotlivé obsahové celky budou začleněny do odpovídajících vyučovacích předmětů (odborných i všeobecně vzdělávacích) vymezených vzdělávacím programem. Je žádoucí zaměřit probírání tematických celků vedoucích k poznávání světa práce nejen na oblasti uplatnění v příslušném směru a oboru vzdělání, ale – s ohledem na rostoucí mobilitu pracovních sil a potřebu snadno se adaptovat na změněné podmínky nebo procházet různými rekvalifikacemi – také na svět práce komplexně, a to alespoň na úrovni základní orientace.

Příslušné kompetence by žák měl nabývat především vlastním objevováním při řešení konkrétních problémů, při práci s konkrétními informacemi a při simulování konkrétních interpersonálních situací. Důležitým partnerem při výuce by měl být úřad práce, který by ji měl obohatit o konkrétní informace, vysvětlení a rady týkající se oblasti povolání, zaměstnání a trhu práce. Vhodné jsou exkurze v zaměstnavatelských organizacích typických pro příslušnou oblast uplatnění absolventů, při kterých se věnuje pozornost nejen odborné činnosti podniků, ale i personálnímu klimatu, organizační struktuře, pracovní náplni pracovníků, kariérovým postupům apod. Významnou roli zde má odborná praxe žáků v reálných pracovních podmínkách.

Při začleňování tématu Člověk a svět práce do školních vzdělávacích programů je třeba si uvědomit, že se nejedná o jednorázové téma, ale že je žádoucí věnovat mu pozornost systematicky po celou dobu studia (v rámci vyučovacího procesu i jinými formami). (RVP pro střední odborné vzdělávání, 2016)

3.2 Výchova k volbě povolání

Výchova k volbě povolání je součástí všeobecného vzdělávání, které zahrnuje přípravu na svět práce, postupnou profesní orientaci a pomoc při volbě profesionální dráhy. Průcha a kol. (2009) uvádí, že rozšiřuje obecně pracovní kompetence a předprofesní dovednosti, seznamuje s trhem práce, povinnostmi a právy pracujících, vztahy na pracovišti mezi zaměstnavateli a zaměstnanci, poskytuje vhled do charakteristických rysů a typů zaměstnání, seznamuje se socioekonomickým statusem profesí atd.

Do RVP středních škol je výchova k volbě povolání zařazena na základě metodického pokynu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k zařazení učiva Úvodu do světa práce do vzdělávacích programů středních škol v roce 2000. (Metodický pokyn k zařazení vzdělávací oblasti výchova k volbě povolání do vzdělávacích programů pro základní vzdělávání, 2012)

V současné době se ve středním odborném vzdělávání postupně uskutečňuje kurikulární reforma. Do všech rámcových vzdělávacích

programů pro střední odborné vzdělávání je zařazeno průřezové téma Člověk a svět práce, které svým pojetím a obsahem navazuje na tento metodický pokyn.

Realizace průřezového tématu obecně spočívá v osvojování nejdůležitějších znalostí a dovedností souvisejících s uplatněním žáků ve světě práce a vybavování žáků kompetencemi, které by jim měly pomoci při rozhodování o další profesní a vzdělávací orientaci, při vstupu na trh práce a při uplatňování pracovních práv. Pozornost je dále zaměřena na sebepoznávání a kritické sebehodnocení vzhledem k pracovnímu uplatnění, utváření a rozvíjení praktických dovedností a žádoucích osobních vlastností žáků, které jsou důležité při rozhodování o významných životních krocích, při plánování budoucnosti a začleňování do pracovního života.

Neméně významné je vedení žáků k tomu, aby si uvědomili dynamiku ekonomických a technologických změn v současném světě a z toho plynoucí význam profesní mobility a rekvalifikací, potřebu sebevzdělávání a celoživotního učení. (Hladěo, 2012a)

Zařazení průřezového tématu Člověk a svět práce do školních vzdělávacích programů se uskutečňuje tak, že jsou jednotlivé obsahové celky začleňovány do odpovídajících vyučovacích předmětů – odborných i všeobecně vzdělávacích – vymezených vzdělávacím programem. Protože žáci připravující se v středních odborných školách a středních odborných učilištích mají prvotní volbu profesní orientace již za sebou, rámcové vzdělávací programy doporučují zaměřit probírání tematických celků světa práce zejména na oblasti uplatnění absolventů příslušného směru a oboru vzdělání. *„Současně je ale třeba respektovat rostoucí mobilitu pracovních sil, požadavky na jejich adaptabilitu i to, že člověk 21. století bude svou profesní orientaci během života často měnit a procházet různými rekvalifikacemi“* (Hladěo, 2012a, s. 65). Proto je žádoucí, aby poznávání světa práce v rámci formálního vzdělávání bylo soustředěno na trh práce komplexně. V souvislosti s tím je třeba zdůrazňovat význam celoživotního vzdělávání jako klíčového předpokladu pracovní uplatnitelnosti.

3.3 Vývoj motivace volby povolání

Profesní život tvoří spolu s rodinnými vztahy nedílnou součást našeho života. V zaměstnání trávíme velmi podstatný časový úsek z celého dne, proto je důležité, aby nás práce naplňovala a přinášela nám uspokojení. Z tohoto důvodu je důležitý právě výběr správného oboru, kterému se budeme v budoucnu věnovat. (Čakrt, 2010)

Přítom motivace pro volbu povolání se celý život vyvíjí a je neustále ovlivňována. V dětství se dá hovořit spíše o romantických představách spojovaných s profesemi typu popelář, hasič, učitelka, doktorka, astronaut. S postupným během času nám však začíná docházet, že výběr naší budoucí práce nebude dán jen našimi idealistickými představami, ale půjde ruku v ruce s odpovídajícím přípravným studiem. Motivace pro volbu povolání se tak stále více rozšiřuje. Již není ovlivněna pouhým zájmem o danou činnost, ale začínáme si uvědomovat to skutečně zásadní a klademe si následující otázky: (Čakrt, 2010)

- Budu schopna/schopen tuto práci vykonávat?
- Mám pro to vhodné vlastnosti?
- Jsem ochotna/ochoten této práci v požadované míře přizpůsobit svůj soukromý život (např. přestěhovat se za prací, trávit v ní více času atd.)?
- Vydělám si tolik, abych se užívala/užíval?
- Zabezpečím dostatečně svou rodinu?
- Bude po mé práci odpovídající poptávka?
- a v neposlední řadě – Bude mě tato práce bavit a naplňovat?

3.4 Profesní orientace

Profesní orientace představuje rozsáhlý proces specializace na daný okruh pracovní činnosti. Výsledkem by měla být volba oboru povolání, která je v dnešní době často ovlivněna neadekvátními představami studentů a někdy také jejich rodičů. Student si musí ještě v době před osmnáctým rokem života zvolit svoji profesní orientaci, přestože mnozí z nich ještě nemají jasně danou představu, jakým směrem by se jejich profesní dráha

měla ubírat. Spíše vědí spíš to, čím nechtějí být. Dá se tedy obecně shrnout, že studenti nemají příliš jasnou představu o svém budoucím zaměstnání.

Významným faktorem při stanovení profesní orientace je role rodiny. Rodina klade základy formování osobnosti jedince a jeho charakteru. Rodiče ale často dělají zásadní chybu, že nezkoumají hlouběji předpoklady dítěte z hlediska jeho zájmů a činností, kterým se věnuje. Proto je při výběru budoucího povolání vhodná konzultace například s vyučujícími, kteří dítě znají i z jiné stránky (například v rámci sociálních vazeb v kolektivu apod.). v případě, že ani tato konzultace nepřinese posun vedoucí k rozhodnutí o profesi, přichází ke slovu vzdělávací programy či kariérové poradenství.

Zvážení výše uvedeného probíhá v počátku nejčastěji v úzkém kruhu rodinném. V poslední době jsou však při posuzování vhodné profesní orientace, a zcela oprávněně, stále více doporučovány konzultace na nejrůznějších poradenských místech. K dispozici je jich hned několik.

Prvotně se nabízí konzultace v místě studia, tedy na navštěvované základní či střední škole. Tyto instituce mají v současnosti k dispozici kvalifikované osoby z řad psychologů, kteří jsou připraveni být nápomocni při výběru profesní orientace. Nejčastějším vstupním momentem je vyplnění tzv. zájmového či dovednostního dotazníku.

Dalším krokem může být kontaktování některého z místně příslušných úřadů práce, které jsou, v rámci informačních center zřízených za tímto účelem, uzpůsobeni poskytnout poradenství pro volbu povolání. Na úrovni takového poradenství jsou při vytváření profesní orientace vzaty v úvahu jak charakteristické rysy člověka stojící na straně jedné, tak charakteristické znaky budoucího pracovního zaměření na straně druhé. Obě tyto veličiny je třeba při rozhodování vzájemně porovnávat a posuzovat, kde jsou spolu v souladu a kde naopak v protikladu. Dle Armstronga (2007) mezi zvažované znaky budoucího pracovního zaměření bezesporu patří:

- charakter pracovní činnosti,
- užívané pracovní prostředky,

- pracoviště,
- požadované vzdělání,
- mzdové podmínky,
- pracovní doba,
- pracovní kolektiv,
- možnosti kariéry,
- další výhody a nevýhody.

V neposlední řadě jsou k dispozici nejrozličnější informační internetové stránky, na kterých je možné si získané informace doplnit a ujistit se o vhodnosti a správnosti učiněného rozhodnutí o volbě profesní orientace (Čákr, 2010).

PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část analyzuje stav kariérového poradenství na Střední škole zemědělské a Vyšší odborné škole Chrudim. Obsahuje dotazníkové šetření mezi žáky školy, rozhovor s výchovnou poradkyní a jejich následné hodnocení, na základě něhož je sestaven návrh implementace kariérového poradenství.

4 Metodologie výzkumu

4.1 Výzkumné šetření a výzkumné otázky

Cílem kvantitativního výzkumu bylo zjistit stav kariérového poradenství Střední školy zemědělské a Vyšší odborné školy Chrudim, tj. úroveň přípravy žáků na budoucí povolání.

Výzkumné šetření odpovídalo na následující otázky:

- 1) Kdo je zapojen do kariérového poradenství školy?
- 2) Které aktivity kariérového poradenství škola pořádá?
- 3) Jak probíhá rozhodovací proces o volbě dalšího vzdělávání a profese u žáků střední odborné školy?
- 4) O jaké formy kariérového poradenství mají žáci školy zájem?
- 5) Vědí žáci, kde hledat informace o volbě dalšího vzdělávání a profese?
- 6) Uvítali by žáci, aby pro ně škola připravila jakýsi návod, jakými směry se po ukončení školy můžou vydat? Např. přehled možností profesního uplatnění či dalšího studia

4.2 Charakteristika výzkumného šetření

Ke sběru dat jsem zvolil online dotazníkové šetření (příloha č. 1) a rozhovor (kapitola 4.4.2). Dotazník byl vytvořen pomocí online formuláře služby Google, následně rozšířen mezi respondenty, kteří ho v průběhu ledna a února 2016 vyplnili a odeslali zpět. Dotazník byl zcela anonymní a skládal se ze 14 otázek, z nichž některé byly **uzavřené**, na které respondenti odpovídali ano, ne, nevím. Jiné z nich byly **otevřené**, kdy respondenti vpisovali vlastní odpověď. Použity byly rovněž otázky

polouzavřené, které jsou kombinací otázek uzavřených a otevřených. Snažil jsem se, aby otázky byly formulovány srozumitelně a stručně a aby vyplňování dotazníku nebylo příliš časově náročné.

Výzkumným vzorkem byli žáci 3. a 4. ročníků maturitních oborů 41-41 M/01 Agropodnikání a 16-01-M/01 Ekologie a životní prostředí Střední školy zemědělské a Vyšší odborné školy Chrudim v celkovém počtu 47.

Součástí výzkumu byl i polostrukturovaný rozhovor s Ing. Renatou Zoubkovou, výchovnou poradkyní na téže škole. Rozhovor byl realizován v lednu 2016, skládal se z 6 otázek a byl celý zaznamenán na diktafon.

4.3 Charakteristika výzkumného místa

Pro praktickou část práce byla vybrána *Střední škola zemědělská a Vyšší odborná škola Chrudim*. Charakteristice výzkumného místa a školního vzdělávacího programu budou věnovány následující kapitoly. Podrobněji bude popsán tematický celek: *Člověk a svět práce*, kde se z jeho zpracování z ŠVP pokusím potvrdit svou hypotézu: V rámci vzdělávací oblasti Člověk a svět práce je v ŠVP realizována nějaká z forem kariérového poradenství. Budou analyzovány pouze maturitní studijní obory: obor agropodnikání a obor ekologie a životní prostředí.

4.3.1 Charakteristika školy

Charakteristika školy je dobře popsána v jednotlivých ŠVP, ze kterých byly čerpány informace pro tuto práci.

Střední škola zemědělská a vyšší odborná škola Chrudim byla založena v roce 1862. Je první zemědělskou školou s českým vyučovacím jazykem v českých zemích a zároveň druhou nejstarší zemědělskou školou v České republice. *„Původně dvouletá se postupně změnila na čtyřletou hospodářskou školu a v roce 1887 je dále zřízena hospodyňská škola jako jedna z nejstarších v Evropě. Školským zákonem jsou vytvořeny čtyřletá Zemská vyšší hospodářská škola a dvouletá Vyšší hospodyňská škola.“* (ŠVP Agropodnikání, 2009, s. 15) Ve 20. letech 20. století dochází

k největšímu rozkvětu školy. V roce 1961 vzniká Střední zemědělská technická škola.

Škola se několikrát stěhovala. Od roku 1966 je nové sídlo školy v Poděbradově ulici v Chrudimi.

V roce 1991 se název školy mění na Střední zemědělskou školu. Na tradici hospodyňských škol navázala Rodinná škola, na které však v rámci celostátního útlumu bylo ve školním roce 1998/1999 studium ukončeno.

V roce 1996 byl zahájen obor Správa ochrany životního prostředí na Vyšší odborné škole.

K 1. 7. 2006 dochází ke splynutí školy a školního statku v jeden subjekt a ke změně názvu Školy střední škola zemědělská a Vyšší odborná škola. Celý komplex je řízen jedním ředitelstvím.

„Po celou dobu své existence připravovala škola své absolventy na různé profese v zemědělské prvovýrobě, ve službách pro zemědělství a ve zpracování zemědělských výrobků. Přestože v České republice řada původních zemědělských škol se svým názvem i studijními programy odklonila od zemědělství, naše škola zůstala své tradici věrna a stále má ve svém programu obory se zaměřením čistě zemědělským.“ (ŠVP Agropodnikání, 2009, s. 15)

Škola se roku 2002 stala součástí programu celoživotního vzdělávání v rámci „Trvalé vzdělávací základny ministerstva zemědělství“, když otevřela poradenské a informační centrum sloužící potřebám živnostníkům podnikajícím v zemědělské oblasti.

Škola realizuje Kurz odborných znalostí pro zvyšování odborných znalostí soukromých zemědělců, kteří nesplňují odbornou kvalifikaci. Další aktivitou je i pořádání kurzu pro manipulaci s chemickými ochrannými prostředky v zemědělství. Činná je škola i v oblasti ekologie. Vzdělává zaměstnance státní správy v oblasti environmentálního vzdělávání. Spolupracuje i s Institutem vzdělávání a poradenství České zemědělské univerzity Praha.

Škola byla jednou z jejích prvních cvičných škol v republice. Na škole také probíhají pravidelně odborné praxe budoucích učitelů odborných zemědělských předmětů.

V oblasti zahraniční spolupráce pojí školu partnerství s nizozemským Barnevedem, ve kterém se studenti účastní výměnných zahraničních pobytů.

Od roku 1999 jsou realizovány i projekty v rámci programu Leonardo da Vinci. *„Měsíční stáže na farmách v Nizozemsku absolvovalo již 30 žáků třetích ročníků. Škola v roce 2003 získala Pečeť kvality za projekt „Silné a slabé stránky v řízení rodinné farmy“ a zařadila se tak mezi 10 škol oceněných ministerstvem školství a ministerstvem práce a sociálních věcí. v posledním období se škola stala i partnerem v rámci projektu EMMA, jenž se týká mezinárodní spolupráce učitelů zemědělských předmětů. v rámci tohoto projektu probíhá spolupráce s partnery ze Španělska, Francie, Rakouska a Finska. Další zahraniční kontakty má škola se vzdělávacími institucemi ve Francii, Velké Británii a na Slovensku.“* (ŠVP Agropodnikání, 2009, s. 16)

4.3.2 ŠVP Střední školy zemědělské a Vyšší odborné školy Chrudim

Obecně vzaté pojetí vzdělávání je založeno na principu, ve kterém je vzdělávání cestou i nástrojem k rozvoji lidské osobnosti. Záměrem středního odborného vzdělávání je připravit jeho absolventa na hodnotný, smysluplný a odpovědný osobní, občanský i pracovní život v podmínkách měnícího se světa a k uplatnění na trhu práce v ČR a EU, ke studiu na vyšších a vysokých školách a k celoživotnímu vzdělávání. Středoškolské vzdělávání směřuje k tomu, aby absolvent mimo jiné:

- byl schopen aktivně využívat informační a komunikační technologie a efektivně pracovat se získanými informacemi;
- prokázal dobré kompetence k pracovnímu uplatnění na trhu práce ve zvoleném oboru a povolání;

- svou profesi vykonával v souladu s platnou legislativou a platnými normami a standardy v daném oboru;
- vhodně používal své komunikativní znalosti, zvláště v cizím jazyce;
- vnímal vlastní rozvíjející se osobnost, snažil se jednat samostatně a zodpovědně;
- v plné míře využíval svých studiem získaných vědomostí a dovedností v praxi.

Specifické výsledky vzdělávání vycházejí z nabídky a potřeb regionu, zájmu žáků a možností školy. Jsou dány vhodným výběrem volitelných vyučovacích předmětů nebo se prolínají vyučovacími předměty.

Pro hlubší analýzu školního vzdělávacího programu byly zvoleny následující studijní obory:

a) Agropodnikání

Vzdělání v oblasti zemědělství lze charakterizovat jako rozsáhlou aplikaci poznatku zejména oborů přírodovědných a technických, ale také ekonomických a sociálních, dlouhodobě rozvíjenou ve svébytných oblastech, jako je chov zvířat, pěstování rostlin, využívání jejich produkčního i mimoprodukčního potencialu, od zemědělské prvovýroby až po sídelní a krajinné úpravy a péči o krajinnou a sídelní zeleň, péči o půdní fond, vodní zdroje, přírodní obnovitelné zdroje a prostředí hospodářsky využívané krajiny vůbec, či rozvoj venkovského prostoru, úzce provázaného se zemědělskou činností a hospodářským využíváním krajiny.

Studium je soustředěno především na biologii, chemii, zemědělské předměty, ekonomické předměty a dalšími. Všeobecně-vzdělávací předměty jsou zastoupeny českým jazykem a literaturou, cizím jazykem, dějepisem, základy společenských věd, tělesnou výchovou a informační a komunikační technologie apod.

Absolvent tohoto vzdělávacího programu je kvalifikovaným pracovníkem, který se uplatní ve výrobních provozech zemědělské prvovýroby, v samostatné podnikatelské činnosti, ve službách pro zemědělství, ve zpracování a odbytu zemědělské produkce, v plemenářských organizacích, v nákupních a obchodních podnicích, ve šlechtitelských a semenářských organizacích, v ekonomických útvarech podniků, ve službách pro rozvoj venkova a v ochraně a tvorbě krajiny. Uplatní se zejména jako zemědělský technik agronom, zootechnik a farmář nebo jako samostatný podnikatel, obchodník se zemědělskými produkty, plemenář, šlechtitel, prodejce služeb pro zemědělství, pracovník provozu zpracovatelského průmyslu, prodejce zemědělské techniky, pracovník zemědělské inspekce, poradce pro zemědělství, odborný pracovník údržby krajiny, tvorby, zakládání a údržby zahrad, rozvoje venkova včetně agroturistiky. Může vykonávat funkce středních technickohospodářských, administrativních a správních pracovníků jak v zemědělských podnicích, tak ve státní správě. (ŠVP Agropodnikání, 2009)

b) Ekologie a životní prostředí

Vzdělávací program je koncipován ve dvou rovinách. Jednu tvoří všeobecně-vzdělávací základ a druhou část představuje učivo, jehož snahou je přispět k lepší připravenosti žáků ke zvolenému studijnímu oboru. Důraz je v odborných předmětech kladen především na biologii, chemii, ekologické předměty, přírodovědné předměty, informační technologie. Všeobecně-vzdělávací předměty jsou zastoupeny českým jazykem a literaturou, cizím jazykem, dějepisem, základy společenských věd, tělesnou výchovou a informační a komunikační technologie apod.

Absolvent dovede pracovat s informacemi z oblasti ekologie, ochrany krajiny a životního prostředí při jejich zpracování. Dovede odebírat a vyhodnocovat vzorky, provádět potřebná měření v terénu, používat mapové podklady k analýze stavu životního prostředí. Dokáže používat příslušné technické prostředky. Je seznámen s právními předpisy týkajícími

se ochrany krajiny, přírody a životního prostředí. Uvedený profil absolventa lze rozšířit znalostmi a dovednostmi získanými ve volitelných a nepovinných předmětech. Absolvent je připraven prohlubovat si specifické znalosti v oboru různými školeními, kurzy a samostudiem v rámci procesu celoživotního vzdělávání. (ŠVP Ekologie a životní prostředí, 2009)

4.3.3 Člověk a svět práce

Toto téma je v rámci analyzovaných studijních oborů 41 – 41 – M / 01 Agropodnikání a 16-01-M/01 Ekologie a životní prostředí realizováno v následujících předmětech: (příloha č. 4)

- základy společenských věd,
- český jazyk,
- ekonomika,
- obchodní korespondence

Nutná je i opora v předmětech odborného profilu tak, aby se absolvent dokázal co nejlépe uplatnit na trhu práce i v životě.

Získané znalosti a kompetence mají absolventům výše uvedených studijních oborů umožnit aktivní pracovní život a úspěšnou kariéru tak, aby byli kdykoliv schopni adaptovat se na změněné podmínky, procházet rekvalifikacemi, přizpůsobit se světu práce po všech stránkách.

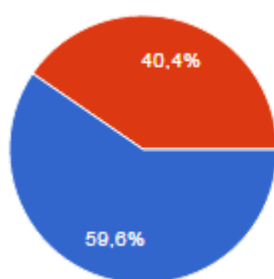
Nedílnou součástí realizace tématu je spolupráce s úřadem práce, exkurze v zaměstnaneckých organizacích a odborná praxe. V rámci českého jazyka a obchodní korespondence se žáci učí psát strukturovaný životopis, motivační dopis a seznamují se i se strukturou pracovní smlouvy. V předmětech ekonomika a základy společenských věd získávají znalosti v oblasti pracovně-právních vztahů a pracovního práva. (ŠVP Agropodnikání a ŠVP Ekologie a životní prostředí, 2009)

4.4 Vyhodnocení výzkumného šetření

Dotazníkového šetření se on-line formou účastnilo 47 respondentů z řad žáků Střední školy zemědělské Chrudim. Dotazník vyplňovali žáci 3. a 4. ročníků maturitních oborů 41-41 M/01 Agropodnikání a 16-01-M/01 Ekologie a životní prostředí. Sběr dat probíhal během měsíců ledna a února 2016 v hodinách předmětu informační a komunikační technologie.

4.4.1 Dotazníkové šetření

1. Zaškrtněte pohlaví

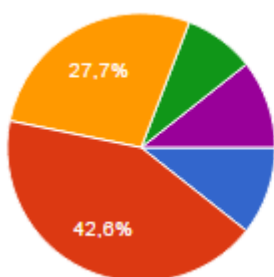

Muž	28	59.6 %
Žena	19	40.4 %

Graf č. 1 – Pohlaví respondentů

Tento graf ukazuje procentuální zastoupení mužů a žen mezi respondenty. Z výsledků vyplývá, že průzkumu se účastnilo více mužů.

2. Kolik Vám je let?

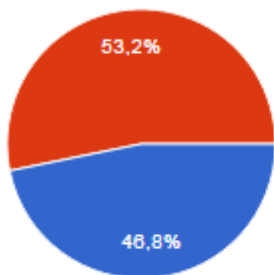

17	5	10.6 %
18	20	42.6 %
19	13	27.7 %
20	4	8.5 %
20 a více	5	10.6 %

Graf č. 2 – Věk absolventů

V tomto grafu nalezneme informace o věku dotazovaných. Z výsledků vyplývá, že největší zastoupení mají žáci ve věku 18-19 let.

3. Ve kterém jste ročníku?

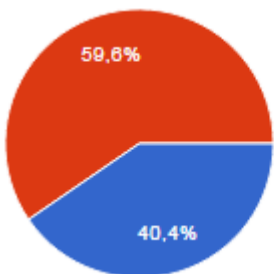

3. ročník	22	46.8 %
4. ročník	25	53.2 %

Graf č. 3 – Respondentův ročník studia

V grafu č. 3 vidíme informace o procentuálním zastoupení 3. a 4. ročníků mezi respondenty. Z výsledku je zřejmé, že mírně převažují respondenti 4. ročníku.

4. Víte, který vyučující na škole Vám poradí s výběrem dalšího vzdělávání či s uplatněním na trhu práce?

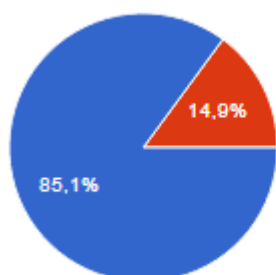
ANO	19	40.4 %
NE	28	59.6 %

Graf č. 4 – Povědomí žáků o vyučujících, kteří poradí s výběrem dalšího vzdělávání

Toto schéma poskytuje přehled, zda žáci vědí, na koho se v oblasti KP obrátit. Z výsledku vyplývá, že 40 % ví, který vyučující jim může být nápomocen s otázkami týkajícími se volby budoucího uplatnění.

Větší část respondentů odpověděla, že pomoc najdou u paní Ing. Renaty Zoubkové, která má na Střední odborné škole v Chrudimi kariérové poradenství na starosti. Zbývající část respondentů by pak pomoc hledala u paní Mihulkové nebo pana Hrubého, učitelů odborných předmětů.

5. Měli jste možnost vyzkoušet si napsat v rámci vyučování vlastní strukturovaný životopis, případně si vyzkoušet pracovní pohovor?

Ano	40	85.1 %
Ne	7	14.9 %

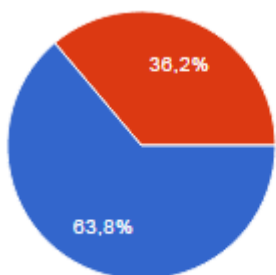
Graf č. 5 – Praktické dovednosti

Tento diagram ukazuje, zda si respondenti mohli v rámci výuky vyzkoušet praktické dovednosti sloužící v budoucnu pro zdárné absolvování přijímacího řízení do zaměstnání. Z šetření vyplývá, že více než tři čtvrtiny žáků si toto vyzkoušeli.

6. Pokud jste v předcházející otázce odpověděli ANO, napište, ve kterém předmětu tomu tak bylo?

V této otázce respondenti jednoznačně odpověděli, že v rámci předmětu Obchodní korespondence měli možnost vyzkoušet své praktické dovednosti.

7. Víte, kde kromě školy najdete pomoc při výběru své budoucí profesní orientace?

Ano	30	63.8 %
Ne	17	36.2 %

Graf č. 6 – Praktické dovednosti

Tyto výsledky ukazují, v jaké míře mají žáci informace o jiných formách poradenství v rámci budoucí profesní kariéry. Z výsledku vyplývá, že téměř 64 % respondentů ví, na jaké instituce se obrátit mimo školní sféru.

8. Pokud jste v předcházející otázce odpověděli ANO, uveďte příklady.

Zde respondenti z větší části uvedli, že kromě školy mohou najít pomoc při výběru své budoucí profesní orientace u rodičů a na úřadu práce. Menší část respondentů by hledala pomoc na internetu.

9. Měli jste ve škole možnost absolvovat test osobnostních a profesních předpokladů (tj. v čem jsou vaše přednosti/slabiny a pro jaké zaměstnání máte předpoklady)?

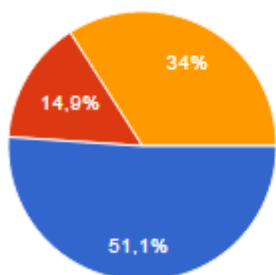
Graf č. 7 – Testy osobnostních a profesních předpokladů

Tento graf zobrazuje, zda respondenti mohli své znalosti vyzkoušet v testech osobnostních a profesních předpokladů. Z výsledků vyplývá, že absolvování těchto testů bylo umožněno pouhým 17% respondentů.

10. Pokud jste v předcházející otázce odpověděli ANO, uveďte, ve kterém předmětu jste test absolvovali a pokud si vzpomenete, tak i o jaký test se jednalo?

Ze 17 % respondentů, kteří u předchozí otázky odpověděli, že měli možnost absolvovat test osobnostních a profesních předpokladů, mizivá část odpověděla, že tomu tak bylo v předmětu základů společenských věd. Bohužel již však neodpověděli, který test to byl.

11. Jestliže jste takový test neabsolvovali, měli byste o něj zájem?

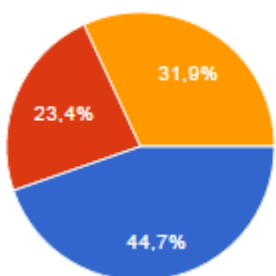

Ano	24	51.1 %
Ne	7	14.9 %
Nevím	16	34 %

Graf č. 8 – Zájem o testy osobnostních a profesních předpokladů

Tento souhrn zobrazuje poptávku po těchto testech mezi respondenty. Z výzkumného šetření vyplývá, že polovina dotázaných by o takovou formu testu měla zájem. Jako nejčastější důvod zájmu žáci uvádějí sebepoznání.

12. Máte zájem o poradenství ve své profesní orientaci (pomoc pro zařazení do pracovního života) či v dalším vzdělávání?

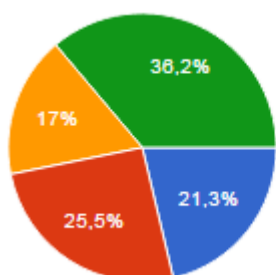

Ano	21	44.7 %
Ne	11	23.4 %
Nevím	15	31.9 %

Graf č. 9 – Zájem žáků o kariérové poradenství

Graf č. 9 zobrazuje poptávku po kariérovém poradenství mezi žáky. Z výsledků je vidět, že téměř polovina žáků má o kariérové poradenství zájem. Většina kladně odpovídajících respondentů má zájem o poradenství z důvodů sebepoznání a zvýšení šance vlastního uplatnění.

13. Jestliže jste v předchozí otázce zaškrtnli ANO, o jakou formu poradenství máte zájem?

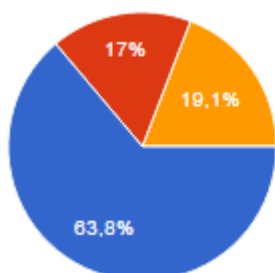

Individuální forma	10	21,3 %
Forma přednášek	12	25,5 %
Kombinace obojího	8	17 %
Na formě mi nezáleží.	17	36,2 %

Graf č. 10 – Preferovaná forma poradenství

Podle odpovědí je patrné, že největší části respondentů na formě nezáleží. Poté převládá forma přednášek, individuální forma a někteří by volili i kombinaci obojího.

14. Uvítali byste, aby pro Vás škola připravila jakýsi návod, jakými směry se po ukončení školy můžete vydat? Např. přehled možností profesního uplatnění či dalšího studia?

Ano	30	63,8 %
Ne	8	17 %
Nevím	9	19,1 %

Graf č. 11 – Zájem o podporu volby studia

Tato výsledná čísla zobrazují poptávku žáků po vypracování návrhu plánu, kam lze po střední škole v rámci dalšího studia, či zaměstnání směřovat. Z výsledků vyplývá, že 63,8 % respondentů tento zájem má.

4.4.2 Rozhovor s výchovným poradcem

Rozhovor s výchovnou poradkyní Střední odborné školy zemědělské v Chrudimi paní Ing. Renatou Zoubkovou, realizován v lednu 2016, za účelem zjištění stavu kariérového poradenství na dané škole.

1. Jakým způsobem probíhá KP na vaší škole?

Co se týče kariérového poradenství, tak to tvoří poměrně malou část práce výchovného poradce a v podstatě probíhá formou individuálního poradenství pro žáky v případě potřeby, pokud si nejsou jisti ve volbě vhodného studijního oboru dalšího studia na VOŠ nebo VŠ. Dále v rámci kariérového poradenství pro ně shromažďuji veškeré informační materiály o školách, distribuji je mezi žáky, dávám podklady do informačního centra o možnostech dalšího studia apod. Další aktivitou školy v rámci kariérového poradenství je spolupráce s úřadem práce. Tato spolupráce je určena výhradně pro žáky čtvrtých ročníků. Pro ně pořádá Úřad práce v Chrudimi besedy, kde je seznamují s dalším možným vzděláváním. Dále jsou pro tyto žáky k dispozici služby informačního systému úřadu práce.

2. Ve kterých ročnících je kladen největší důraz na KP pro žáky?

Největší důraz kariérového poradenství je kladen na žáky třetích a čtvrtých ročníků.

3. Vyučuje se na škole konkrétní předmět, ve kterém jsou přímo témata KP a jestliže ano, ve kterém?

Kariérové poradenství je na naší škole zahrnuto zejména v předmětech: základy společenských věd, ekonomie a dále pak člověk a svět práce, přičemž předmět člověk a svět práce se prolíná v některých všeobecně vzdělávacích předmětech.

4. Jakým způsobem provádíte KP na dané škole Vy osobně?

Poskytuji informace o možnostech dalšího studia, o studijních oborech. Pomáhám s vyplněním přihlášky k dalšímu studiu na VOŠ nebo VŠ. Poté je má práce spojena s administrativou, kde například kontroluji přihlášky na VOŠ nebo VŠ a potvrzuji je. Nejenom žákům, ale i jejich rodičům jsou k dispozici konzultační hodiny. Rozvrh konzultačních hodin je zveřejněn na mých dveřích, v přízemí na nástěnce i na webových stránkách naší školy.

5. Pořádáte pro žáky hromadné přednášky, nebo pracujete s žáky individuálně anebo má žák možnost, že za Vámi může přijít sám na konzultaci?

Preferuji spíše individuální konzultaci, kdy žák má kdykoliv možnost v konzultačních hodinách za mnou přijít. Hromadné přednášky jsou spíše organizovány úřadem práce, jak již bylo zmíněno. Také spolupracujeme se zemědělskými podniky z okolí. Provádíme na škole tzv. burzu zemědělských podniků, kdy k nám přijede zhruba šest zemědělských podniků, kteří mají zájem o naše absolventy. Tyto podniky se našim žákům prezentují a nabízejí svá volná místa, kam by eventuálně absolventi naší školy mohli nastoupit.

6. Probíhá na vaší škole testování žáků, kde se zjišťuje pro co je žák vhodný (profesní a osobnostní orientace)?

Takovéto průzkumy na naší škole neprobíhají.

Zhodnocení

Jak je patrné z rozhovoru s výchovnou poradkyní, kariérové poradenství představuje pouze malou část její agendy, spočívá více méně v asistenci při vyplňování přihlášek na vysokou školu a je realizováno pouze individuální formou.

5 Návrh Implementace KP

Na základě analýzy dotazníkového šetření a rozhovoru s výchovnou poradkyní je patrné, že oblast kariérového poradenství má velké rezervy a mělo by být inovováno. Možnost inovace KP spatřuji ve dvou oblastech – zařazení volitelného předmětu „kariérové poradenství“ do vzdělávacího programu Střední školy zemědělské Chrudim a tvorba komplexní webové prezentace.

5.1 Volitelný předmět

Název předmětu: Kariérové poradenství

Cíl předmětu:

Cílem volitelného předmětu Kariérové poradenství je komplexní systém vzájemně se doplňujících a na sebe navazujících informačních, poradenských a vzdělávacích činností vedoucí k podpoře žáků v jejich rozhodování o profesní a vzdělávací orientaci.

Hodinová dotace: 3. a 4. ročník – 1 hodina týdně

Přehled učiva:

- komplexní přehled možností vyššího odborného a vysokoškolského studia, poskytování podrobných materiálů o školách a oborech v regionu a v celé ČR, možnostech prezenčního či dálkového studia;
- seznámení žáků s obsahem jednotlivých pracovních činností, charakteristiky profesí, požadavky na uchazeče (potřebném vzdělání, zdravotní nároky) atd.;
- testy zájmové, profesní a osobnostní orientace, které žákovi pomůžou při výběru povolání či dalšího studia;
- informace o perspektivách uplatnění po ukončení střední odborné školy, videa nejvíce frekventovaných povolání;

- informace o možnostech, způsobech a technikách hledání zaměstnání, včetně ukázek frekventovaných webových portálů na internetu;
- videa s návody, jak postupovat během přijímacího řízení u potencionálního zaměstnavatele; cvičné scénky ve třídě, na co se připravit u přijímacího pohovoru, vhodné oblečení atd.;
- podání základních informací žákovi o personálních agenturách;
- základní informace o možnostech pracovních pobytů a brigád v zahraničí;
- exkurze do podniků;
- informace o úřadech práce, situaci na trhu práce, o podmínkách zařazení do evidence.

Výukové metody:

- přednáška
- workshop, diskuse, beseda
- exkurze

5.2 Webová prezentace

Další možnost zvýšení kvality kariérového poradenství vidím ve zřízení webové prezentace s názvem „Kam po maturitě“, která bude sloužit jako interaktivní rozcestník k informacím o možnostech absolventů školy. Bude tvořit součást hlavní webové prezentace školy a bude rozdělena do těchto kategorií: vysoká škola, vyšší odborná škola, zaměstnání, úřad práce, zahraničí. Po kliknutí na konkrétní kategorii se návštěvníkovi zobrazí další, specifitější kategorie, např. vysoké školy → finanční náročnost → platí se školné? Takto pojatá prezentace bude sloužit jako komplexní informační zdroj nejen pro žáky školy, ale i ostatní zájemce. Koncept celé prezentace v příloze č. 2.

Závěr

Kariérní poradenství je dynamicky se vyvíjející poradenská disciplína, které by se měla věnovat větší míra pozornosti, než je tomu dodnes. Praxe kariérního poradenství nabízí pomocnou ruku jedinci při hledání optimálního pracovního uplatnění v průběhu jeho vstupu do profesního života. Tato bakalářská práce ukazuje na konkrétním případě, jak je možné modifikovat středoškolské osnovy tak, aby byly nápomocny při výběru dalšího pole působnosti žáků po ukončení středoškolské docházky.

Služby kariérového poradenství hrají u žáků, kteří si volí svoji budoucí profesní dráhu významnou roli jak při eliminaci neúspěchů při vstupu na pracovní trh, tak při rozvoji lidského potenciálu v rámci nadání pro určité činnosti.

Poradenská pracoviště na středních školách nejsou doposud nijak masově rozšířena, avšak mají již svou oporu v platné legislativě a koncepčních dokumentech. Jejich součástí se má stát skupina odborně vzdělaných poradenských pracovníků, kterým je standardizována oblast jejich působnosti a jasně stanoveny kvalifikační požadavky.

Z hlediska současného stavu kariérového poradenství je vidět neustálý progres v profesionalizaci tohoto oboru. Toto lze potvrdit i na základě rozhovoru s výchovnou poradkyní na sledované škole. Přestože je kariérové poradenství součástí hned několika vyučovaných předmětů, jsou na škole umožněny i individuální konzultace, kterých využívají především žáci třetích a čtvrtých ročníků.

Na základě shrnutí teoretických poznatků a praktické části bakalářské práce byly definovány dva návrhy na implementaci kariérového poradenství do vzdělávacího programu dané školy.

Prvním z nich je forma volitelného předmětu, kde by žáci za pomoci testů osobnostních, zájmových a studijních předpokladů lépe porozuměli problematice budoucího optimálního uplatnění. Kromě teoretických znalostí z oblasti dalšího vzdělávání (například informací o možnostech dalšího

studia, studijních pobytech apod.) by se seznámili s problematikou zaměstnanosti v daných oborech či v postupech při žádosti o zaměstnání. Důraz by byl kladen i na praktickou část výuky, po jejímž absolvování by se absolventi tohoto předmětu dokázali lépe zorientovat na trhu práce. Žáci by měli možnost absolvovat například cvičné pracovní pohovory či se zúčastnit exkurzí do různých typů firem.

Druhým návrhem je vytvoření webové prezentace, která by sloužila jako interaktivní rozcestník s důležitými odkazy týkajícími se volby povolání či dalšího stupně vzdělávání. Žáci by při vstupu do této aplikace byli přesně navigováni dle svých specifických požadavků. Tato webová prezentace by poskytovala ucelený přehled o veškerých možnostech dalšího profesního či kariérního směřování žáka.

6 Seznam použitých zdrojů

6.1 Tištěné dokumenty

a) Monotematické publikace

ARMSTRONG, Michael. Řízení lidských zdrojů: nejnovější trendy a postupy. 1.vyd. Praha: Grada, 2007, 789 s. ISBN 978-80-247-1407-3.

BĚLOHLÁVEK, F. *Osobní kariéra*. Praha: Grada, 1994. ISBN 80-7169-083-X.

BRANHAM, L., 2004. Jak si udržet nejlepší zaměstnance. Brno: Computer Press. ISBN 80-251-0223-7.

BRANHAM, Leigh. 7 skrytých důvodů, proč zaměstnanci odcházejí z firem. 1. vyd. Praha: Grada, 2009. 250 s. Manažer. Management. ISBN 978-80-247-2903-9.

ČAKRT, Michal. Typologie osobnosti: volba povolání, kariéra a profesní úspěch. Vyd. 1. Praha: Management Press, 2010, 217 s. ISBN 978-80-7261-220-8.

EVANGELU, J. E., 2009. Diagnostické metody v personalistice. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2607-6.

HLAŘO, Petr. *Profesní orientace adolescentů: poznatky z teorií a výzkumů*. Vyd. 1. Brno: Konvoj, 2012a, 131 s. Monografie (Konvoj). ISBN 978-80-7302-164-1.

HLOUŠKOVÁ, Lenka. *Vzdělávání poradců v České republice: výzkumná zpráva*. Vyd. 1. Praha: Národní vzdělávací fond, Národní informační středisko pro poradenství, 2004, 118 s. ISBN 80-867-2815-3.

JOSSELSOHN, Ruthellen. Irvin D. Yalom: O psychoterapii a lidském bytí. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009. 149 s. ISBN 978-80-7367-533-2.

NILSSON, Päivi a AKERBLÖM, Pehr. Kariérové poradenství pro život: poradenská metoda budoucnosti. 1. vyd. Brno: P.F. art, 2001. 79 s. ISBN 80-238-8363-1.

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 6., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2009, 395 s. ISBN 978-80-7367-647-6.

SVOBODOVÁ, Dagmar. *Profesní poradenství: vybrané kapitoly*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2015, 160 s. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-5092-7.

Školní vzdělávací program: Agropodnikání. 1. vyd. Chrudim: Střední škola zemědělská a Vyšší odborná škola Chrudim, 2009.

Školní vzdělávací program: Ekologie a životní prostředí. 1. vyd. Chrudim: Střední škola zemědělská a Vyšší odborná škola Chrudim, 2009.

THOROVÁ, Kateřina. *Vývojová psychologie: proměny lidské psychiky od početí po smrt*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2015, 575 s. ISBN 978-80-262-0714-6.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vyd. 2., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, 531 s. ISBN 978-80-246-2153-1.

VENDEL, Š. *Kariérní poradenství*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1731-9.

6.2 Elektronické dokumenty

HLAĎO, P. *Svět práce: propedeutika pro učitele průřezového tématu Člověk a svět práce na středních odborných školách [online]*. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2012b. 138 s. WWW: <http://www.vychova-vzdelavani.cz/svetprace.pdf>. ISBN 978-80-7375-606-2.

KLUPÁKOVÁ, Hana a Lucie VNOUČKOVÁ. *Proces plánování kariéry v podniku*. *Acta academica karviniensia [online]*. 2013, : 106 - 118 [cit. 2015-11-26]. ISSN 1212-415X. Dostupné z: http://www.slu.cz/opf/cz/informace/acta-academica-karviniensia/casopisy-aak/aak-rocnik-2013/docs-3-2013/Klupakova_Vnouckova.pdf.

Nezaměstnanost absolventů - skupiny oborů vzdělání [online]. [cit. 2016-02-05]. Dostupné z: <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/5-1-05>.

RVP PRO STŘEDNÍ ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ. Národní ústav pro vzdělávání. [online]. © 2011 – 2016 [cit. 2016-03-06]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/rvp-os>.

METODICKÝ POKYN K ZAŘAZENÍ VZDĚLÁVACÍ OBLASTI VÝCHOVA K VOLBĚ POVOLÁNÍ DO VZDĚLÁVACÍCH PROGRAMŮ PRO ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ, ČJ:19485/2001-22. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. [online]. 29.6.2012 [cit. 2016-03-24]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/metodicky-pokyn-k-zarazeni-vzdelavaci-oblasti-vychova-k-volbe-povolani-do-vzdelavacich-programu-pro-zakladni-vzdelavani-cj-19458-2001-22>.

7 Seznam Příloh

Příloha č. 1 – Dotazník (vlastní zdroj)

Příloha č. 2 – Koncept webové prezentace (vlastní zdroj)

Příloha č. 3 – Modelová ukázka kategorie po rozkliknutí

Příloha č. 4 – Téma kariérového poradenství v ŠVP Střední zemědělské školy Chrudim

8 Přílohy

příloha č. 1 – Dotazník

Dotazník – Kariérové poradenství

Dobrý den,
rád bych Vás požádal o vyplnění tohoto dotazníku, který zjišťuje, jak jste připraveni na svou budoucí kariéru a na vstup do pracovního života a zda by Vám v této oblasti mohla být škola více nápomocna. Dotazník je anonymní a slouží pro potřeby mé bakalářské práce. Vyplnění dotazníku Vám zabere přibližně 5 minut.

Děkuji za Váš čas.

Miroslav Patkaň

student 3. ročníku Institutu vzdělávání a poradenství ČZU v Praze

Instrukce k vyplnění dotazníku: Vyberte klepnutím vždy jen jednu možnost.

*Povinné pole

1. Zaškrtněte pohlaví *

- Muž
- Žena

2. Kolik Vám je let? *

- 17
- 18
- 19
- 20
- 20 a více

3. Ve kterém jste ročníku? *

- 3. ročník
- 4. ročník

4. Víte, který vyučující na škole Vám poradí s výběrem dalšího vzdělávání či s uplatněním na trhu práce? *

- ANO
- NE

Pokud jste zaškrtnli ANO, napište prosím jméno vyučujícího.

5. Měli jste možnost vyzkoušet si napsat v rámci vyučování vlastní strukturovaný životopis, případně si vyzkoušet pracovní pohovor? *

- Ano
- Ne

6. Pokud jste v předcházející otázce odpověděli ANO, napište, ve kterém předmětu tomu tak bylo?

7. Víte, kde kromě školy najdete pomoc při výběru své budoucí profesní orientace? *

- Ano
- Ne

8. Pokud jste v předcházející otázce odpověděli ANO, uveďte příklady.

9. Měli jste ve škole možnost absolvovat test osobnostních a profesních předpokladů (tj. v čem jsou vaše přednosti/slabiny a pro jaké zaměstnání máte předpoklady)?

- Ano
- Ne

10. Pokud jste v předcházející otázce odpověděli ANO, uveďte ve kterém předmětu jste test absolvovali a pokud si vzpomenete, tak i o jaký dotazník se jednalo?

11. Jestliže jste takový test neabsolvovali, měli byste o něj zájem? *

- Ano
- Ne
- Nevím

Pokud jste odpověděli ANO či NE, můžete Vaši odpověď zdůvodnit?

12. Máte zájem o poradenství ve své profesní orientaci (pomoc pro zařazení do pracovního života) či v dalším vzdělávání? *

- Ano
- Ne
- Nevím

Pokud jste odpověděli ANO či NE, můžete Vaši odpověď zdůvodnit?

13. Jestliže jste v předchozí otázce zaškrtnli ANO, o jakou formu poradenství máte zájem? *

- Individuální forma
- Forma přednášek
- Kombinace obojího
- Na formě mi nezáleží.

14. Uvítali byste, aby pro Vás škola připravila jakýsi návod, jakými směry se po ukončení školy můžete vydat? Např. přehled možností profesního uplatnění či dalšího studia? *

- Ano
- Ne
- Nevím

příloha č. 2 – Koncept webové prezentace

VYSOKÁ ŠKOLA	KAM PO MATURITĚ?	ZAMĚŠTNÁNÍ
Předpoklady Finanční náročnost Šance na přijetí Šance na uplatnění Kvalita a prestiž		Nabídka zaměstnání Šance uplatnění v oboru Jak napsat životopis Pohovor Agentura
	VOŠ	
	Vhodnost tohoto typu studia Vzdělávací programy Výše školného Ukončení - absolutorium Šance na uplatnění	
ÚŘAD PRÁCE		ZAHRANIČÍ
Postup při evidenci na ÚP Rekvalifikace Aktivní hledání zaměstnání Politika aktivní zaměstnanosti Dávky v nezaměstnanosti		Předpoklady Forma pobytu <u>Europass</u> Finanční náročnost Agentury

Předpoklady	VYSOKÁ ŠKOLA	Šance na přijetí na VŠ
Jaké mám studijní výsledky? Odpovídají mé zájmy zvolenému oboru? Nemám zdravotní omezení pro výkon oboru? Zvládnou náročnost studia? Co doporučují Vaši profesori?	Druhy VŠ	Jaká je šance na přijetí? Jaké procento studentů obor dokončí? Kolik procent studentů škola odmítne? Jsou přijímací zkoušky náročné? Dokážou se k přijímacímu řízení připravit?
	Veřejné vysoké školy Státní vysoké školy Soukromé vysoké školy	
	Finanční náročnost	
	Jedná se o školu soukromou či vysokou? Platí se školné? Případně dosáhnou na stipendium? Zvládnou bych při studiu brigádu? Jak zvládnou finančně dojíždění? Budu ubytován v místě (kolej, privát)?	
Šance na uplatnění po VŠ		Kvalita a prestiž VŠ
Jaká je nezaměstnanost absolventů oboru? Jaký je průměrný plat v oboru? Najdu uplatnění v příbuzných oborech? Využiji znalosti v širším okruhu profesí? Budu nucen se kvůli uplatnění v oboru stěhovat?		Má škola dobré jméno? Osvojuji si praktické znalosti? Má škola i zahraniční partnery? Jaké je hodnocení absolventů této VŠ? Má škola tradici?

Vhodnost tohoto typu studia Necítím se na VŠ, ale chci studovat? Spíše mě zajímá praxe než teorie? Nechci ztratit status studenta? Chci sehnat práci ve <u>specializ.</u> oboru? Chci prohloubit znalosti ze SŠ	VOŠ	Vzdělávací programy Právo, právní a veřejnosprávní činnost Publicistika, knihovnictví a informatika Gastronomie, hotelnictví a turismus Zemědělství a lesnictví Umění a užité umění
	Výše školného Odvíjí se od daného typu VOŠ Veřejné školy - 2500 - 5000 Kč/rok Soukromé školy - 15 000 - 25 000 Kč/rok Možnost prospěchového stipendia Možnost sociálního stipendia	
Ukončení - absolutorium Zkouška z odborného předmětu Zkouška z cizího jazyka Obhajoba absolventské práce Úspěšné absolvování - titul <u>DiS.</u>		Šance na uplatnění Úřednické profese Zdravotnictví Masmédia Sociální služby Možnost pokračovat ve studiu na VŠ

Předpoklady Jazyková příprava během studia Odolnost vůči stresu Při práci au-pair věk min. 18 let Při práci au-pair výhodou praxe s dětmi Platný OP či cestovní pas	ZAHRAŇIČÍ	Europass Co je to <u>Europass</u> Pro koho je <u>europass</u> Mobilita Kontakty a odkazy
	Forma pobytu Studijní pobyt Pracovní pobyt Au-pair "Work and Travel"	
Finanční náročnost Budu celý pobyt financovat? Bude se jednat o pracovní pobyt? Jako au-pair budu mít zdarma ubytování a stravu? Kolik peněz mi zbude na zábavu? Lze využít možnosti stipendia?	Agentury zprostředkávající studia a práci v zahraničí Webové odkazy	Agentury Výběr renomované agentury Srovnání referencí Jsou služby zdarma či za poplatek? Má agentura široký výběr nabídek? Je členem IAPA=International <u>Aupair Association</u> ?

Nabídka zaměstnání	ZAMĚSTNÁNÍ	Šance na uplatnění v oboru
Nabídka na úřadech práce Inzerce v tisku Přímé oslovování firem Internetové pracovní portály		Již během studia se úzce profilovat Výběr vhodného oboru Získání praxe v příbuzném oboru Praxe již za studií
	Jak napsat životopis	
	Strukturované CV Vyzdvihnout své klady Uvést kurzy a osvojené znalosti Možnost CV v AJ v cizojazyčné firmě	
Pohovor		Agentura
Zajistit si informace o firmě Vhodné formální oblečení Důvody pro změnu <u>souč. zaměst.</u> Platové požadavky		Hledání přímého pracovního místa Dohoda o provedení práce Bez poplatků Vyhledávání pozice "na míru"

Postup při evidenci na ÚP	ÚŘAD PRÁCE	Rekvalifikace
Nutná registrace do 3 dnů od ukončení <u>prac.pom.</u> Podání žádosti o zprostředkování zaměstnání Doklad o skončení pracovního poměru Zápočtový list		Zvyšování kvalifikace Větší uplatnění na trhu práce Podmínkou je splnění <u>kvalif.předpokladů</u> Zdravotní způsobilost pro výkon <u>rekval.</u>
	Aktivní hledání zaměstnání	
	Nabídka od úřadu práce Vlastní iniciativa nezaměstnaného Vyhledávání přes internet, inzerci v tisku Registrace v personální agentuře	
Politika aktivní zaměstnanosti	Důležité odkazy a formuláře	Rekvalifikace
Rekvalifikace Veřejně prospěšné práce Veřejná služba Poradenství	Hledání volných míst - ÚP	Zvyšování kvalifikace Větší uplatnění na trhu práce Podmínkou je splnění <u>kvalif.předpokladů</u> Zdravotní způsobilost pro výkon <u>rekval.</u>

příloha č. 3 – Modelová ukázka kategorie po rozkliknutí¹

ZAHRANIČÍ	Europass Co je to Europass Pro koho je europass Mobilita Kontakty a odkazy
	Co je to Europass Europass je soubor dokladů o vzdělání, osobních kompetencích, jazykových dovednostech, odborné kvalifikaci a pracovních zkušenostech. Dokumenty <u>Europassu</u> poskytují zaměstnavatelům a vzdělávacím institucím přehledně informace o jejich držitelích ve všech jazycích států EU. Europass tvoří: <ul style="list-style-type: none"> • životopis • evropský pas dovedností (jazykový pas, doklad o mobilitě, dodatek k osvědčení, dodatek k diplomu a další doklady o Vašich znalostech a dovednostech, např. certifikát Europass-doklad o stáži, diplomy, certifikáty, vysvědčení) <p>...</p>

¹ Modelový obsah převzat z <http://www.europass.cz/co-je-europass/>

příloha č. 4 – Téma kariérového poradenství v ŠVP Střední zemědělské školy Chrudim.

Výsledky vzdělávání	učivo
<p>orientuje se v právních formách podnikání a dovede charakterizovat jejich základní znaky</p> <p>orientuje se ve způsobech ukončení podnikání na příkladu popíše základní povinnosti podnikatele vůči státu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • základní povinnosti podnikatele vůči státu • živnostenský zákon • živnosti druhy • práva a povinnosti podnikatelů, živnostenská oprávnění, evidence podnikatele • obchodní zákoník • obchodní firma, obchodní rejstřík • obchodní společnosti, družstva a ostatní právní formy podnikání • způsoby ukončení podnikání • agroturistika • podnikání v rámci EU

PRÁVNÍ ŘÁD	
Výsledky vzdělávání	učivo
<p>popíše soustavu soudů v ČR a činnost policie, soudů, advokacie a notářství</p>	<ul style="list-style-type: none"> • právní řád • právní vztahy

STYLISTIKA	
Výsledky vzdělávání	učivo
<p>sestaví základní projevy administrativního stylu</p> <p>vhodně používá jednotlivé slohové postupy a základní útvary</p> <p>rozumí obsahu textu i jeho částí</p> <p>vypracuje anotaci</p>	<ul style="list-style-type: none"> • funkční styl administrativní a jeho útvary, znaky, obecné poučení, útvary žádost, úřední dopis, plná moc, dohoda o provedení práce • vyplňování formulářů, tiskopisů, životopis, pracovní smlouva, inzerát komerční